

TOIMIVAT KYLÄT

- kohteena Kärsämäki ja Nivala

Matkaraportti 4.11.2012

Yhteisöhautomo-hankkeen järjestämälle opintomatalle osallistui toimijoita 13 eri yhdistyksestä Oulun alueelta, Oulun lähikunnista sekä Raahen seudulta. Kävimme tutustumassa Kärsämäellä Kulttuuritontut -hankkeeseen, Kärsämäen Paanukirkkoon sekä Sydänmaankylän monipuoliseen toimintaan. Nivalassa tutustumiskohteena oli Erkkilän kylän ulkoilukeskus. Retkeltä haettiin ideoita siihen, miten erilaisilla kehittämishankkeilla voidaan lisätä kylän yhteisöllisyyttä, vapaa-ajanviettomahdollisuuksia ja palvelutarjontaa.

Päivän mottona: Yhdessä tehden saadaan paljon aikaan – kylän koosta riippumatta!

Vierailukohteet:

Kulttuuritontut – hanke Kärsämäellä

Paakaran pysäkillä pidetyn kahvitauon aikana saimme kuulla Kärsämäellä toimivasta Kulttuuritontut – hankkeesta, jota meille esitteli Jaana Salo.

Kärsämäellä kulttuuritoiminta on aina ollut aktiivista ja kulttuuriyhdistyksissä on hyvä yhteishenki. Kärsämäellä on persoonia ja uskallusta lähteä kokeilemaan asioita, vaikka tekijöitä on 2800 asukkaan kunnassa vähän. Tapahtumia on aina aikataulutettu siten, etteivät ne mene päällekkäin. Kulttuuripalveluiden haasteena on kuitenkin ollut jatkuvuuden puute ja se, että toiminta on paljolti muutamien vapaaehtoisten harteilla. Vähitellen on virisi ajatus hankkeesta, jolla hankitaan yhteinen toiminnanjohtaja kulttuuritapahtumille yhteistyössä kunnan kanssa.

Kulttuuritonttu-hanke kestää vuoden 2013 loppuun asti. Hanketta rahoittaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja sitä hallinnoi Kärsämäen kunta, mikä on osoitus kunnan luottamuksesta kulttuuritoimijoita kohtaan. Hankkeen kokonaisbudjetti on 350 000 euroa, josta kunta rahoittaa 7000 euroa. Hankkeen yksityisrahaosuutta (10 %) kerätään opintomatkoista, harrastajateattereiden vierailuista (pääsyliput), työpajoista ja kulttuuri-illoista. Hankkeessa on 3 työntekijää (joista kaksi 50 %:n työajalla). Kulttuuritontut-hankkeen ohella Kärsämäen kunta tukee yksittäisiä yhdistyksiä tapahtumien tuottamisessa (Suomen elämäntarinayhdistys, festarit ja kirjoitusvalmennus saa vuodessa kunnalta 2000 euroa avustusta).

Hankkeen tavoitteena on luoda nuorille juuret ja siivet Kärsämäelle yhteisöllisyyden sekä perinne- ja kansainvälisyyskasvatuksen avulla. Hankkeessa lisätään myös maaseudun yhteisöllisyyttä ja elinvoimaisuutta kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminnan, matkailuelinkeinon ja tietoyhteiskuntapalvelujen kehittämisen avulla.

Hankkeen eri osa-alueet ovat:

- PAJATONTTU – Yhdessä tekemisen meininkiä kulttuuri- ja perinnepajatoiminnan avulla. Työpajoissa voidaan opetella esim. perinteisiä kädentaitoja, perinnemaiseman hoitoa, teatteria, musiikkia, kuvataidetta, luonnonraaka-aineiden hyödyntämistä, palstaviljelyä ym.
- NÄYTELMÄTONTTU – Roolihahmoista harrastus ja matkailuvaltti. Roolihahmojen käsikirjoittamista, puvustamista ja teatteriharrastuksen viritämistä henkiin.
- PAANUTONTTU – Paanukirkkoon ja pappilaan liittyvän toiminnan kehittäminen. Kehitetään palveluja ja tuotteita Pappilan, Paanukirkon ja Tarina-teeman ympärille (esim. roolihahmo-oppaat, leirikoulutoiminta, TYKY – toiminta ja erilaiset kurssit, pakettien kokoaminen alueen matkailukohteista kuten ”päivä Kärsämäellä” -paketit, Pappila-Paanukirkko – kokonaisuus perhejuhlien järjestämispaikkana jne.).
- TARINATONTTU – Tarinat mausteena arjessa ja markkinoinnissa. Opetellaan hyödyntämään tarinoita matkailussa sekä tuotteiden ja palvelujen markkinoinnissa.
- VIRTUAALITONTTU – Virtuaalikärsämäki-areenan hyödyntäminen. Sisällön tuottamista Kumppanuus hankkeen myötä valmistuvalle Virtuaalikärsämäki-sivustolle esim. nuorten mediapajatoiminnan avulla.
- KOTITONTTU – Kotiseutuidentiteetti rikkautena ja yhdistävänä tekijänä. Toimenpiteinä mm. perinnekasvatusmateriaalin laatimista ja yhteyksien luomista ulkokärsämäkisiin.
- MAAILMANKANSALAISTONTTU – Kotiseutuidentiteetin arvostuksen kasvaminen kansainvälisyyteen peilaamalla. Toimenpiteinä mm. kansainvälinen työleiri ja opintomatka ulkomaille!

Kv-illat ovat lähteneet hyvin liikkeelle (mm. nojatulimatkat) ja väkeä niihin tulee Haapavedeltä asti. Yhteistyön kehittäminen koulun kanssa konkretisoituu mm. siten, elämäntapa kirjoituskurssia voi hyödyntää luovan kirjoittamisen kurssina.

Hankkeen tavoitteena on kulttuuripalveluiden kokonaisvaltainen kehittäminen monen eri toimijan ja yhdistyksen yhteisvoimin. Esimerkiksi Taidetalo Nahkurissa on työtiloja, joita yhdistykset saavat käyttää ilmaiseksi. Tavoitteena on saada tiloista kunnalle lisää vuokratuloja lisäämällä talon käyttöastetta esim. taiteilijaresidenssitoiminnan kautta. Tavoitteena on lisätä myös kotimajoitusmahdollisuutta tapahtumien yhteyteen ja ottaa mallia esim. Haapavesi Folk tapahtuman järjestelyistä.

Kulttuuritontut-hankkeen tavoitteita tukemaan on perustettu Kattilakosken kulttuuriosuuskunta, jonka tavoitteena on toimia tukiverkostona ja tukikohtana vanhan pappilan tiloissa.

Kulttuuritontut-hankkeen tavoitteena on luoda verkostoja myös ulkokärsämäkisiin. Kunnasta poismuuttaneet ovat potentiaalisinta kohderyhmää osallistumaan paikkakunnan tapahtumiin ja toimintaan ja ovat siksi markkinoinnin pääkohteena. Paikkakunnalta muuttaneiden osaaminen saadaan verkoston kautta uudelleen käyttöön ja kotikunnan hyödyksi. Ulkokärsämäkisten tavoittamiseksi hankkeessa kokeillaan jäsenkorttia. Kärsämäen Mafiaan liittyminen on ilmaista. Tavoitteena on, että Kärsämäen Mafian jäsenille lähetetään jatkossa n. kerran vuodessa jäsentiedote, jossa kerrotaan jäseneduista, paikkakunnan tapahtumista ja toiminnasta. Kärsämäen Mafia – kortille neuvotellaan jäsenetuja, kuten alennuksia paikkakunnan liikkeisiin.

Lue lisää:

- Kulttuuritontut – hankkeen kotisivut <http://kulttuuritontut.wordpress.com/> (sivuilta löytyy mm. hankesuunnitelma, tulevia työpajoja ja tapahtumia)
- Ars Kärsämäki <http://arskarsamaki2012.wordpress.com/>
- Kärsämäen kesä <http://www.karsamaenkesa.fi/> (tietoa eri tapahtumista)
- Kattilakosken kulttuuriosuuskunta <http://kattilakoski.wordpress.com/>
- Elämäntarinayhdistys <http://elamantarinyhdistys.wordpress.com/>

Kärsämäen Paanukirkko

Kärsämäen Paanukirkkoa meille esitteli Hanna Karsikas, Paanukirkon Kannatusyhdistyksen puheenjohtaja. Yhdistys on perustettu vuonna 2010 keräämään varoja kirkon ylläpitämiseksi. Itse kirkko on seurakunnan omaisuutta. Paanukirkkoa vuokrataan erilaisiin juhliin ja tilaisuuksiin. Viitenä jouluna on kirkolla pidetty jouluaamuna klo 5 jouluevankeliumi, johon ihmiset tulevat omien lyhtyjen kanssa. Kirkkoa ei lämmitetä, eikä siellä ole urkuja tai sähkövaloa.

Vuonna 2000 aloitettu puukirkon rakennusprojekti on ollut ainutkertainen hanke, jossa vuonna 1765 rakennetun ja 1841 puretun Kärsämäen vanhan puukirkon lähimaastoon on rakennettu uusi moderni puukirkko Panu Kailan opastuksella ja piirustusten mukaan. Rakentamisessa on noudatettu 1700-luvun rakentamismenetelmiä ja työtapoja. Hankkeen toteutti Kärsämäen seurakunta yhteistyössä Oulun yliopiston arkkitehtuurin osaston kanssa. Hankkeelle saatiin EU-rahoitusta noin 0.7 milj. euroa. Koko hankkeen kustannusarvio on 1,3 miljoona euroa. Seurakunta toimi hankkeen ”puskurirahastona”.

Paanukirkko-hankkeessa on hyödynnetty monipuolisesti opiskelijoiden työpanosta ja koulujen opetustyötä. Rakennustyö on liitetty mm. Oulun yliopiston opetukseen. Vuonna 1998 Oulun arkkitehtiosasto järjesti kilpailun kirkon suunnittelusta. 32 ehdotuksesta parhaimmaksi valittiin Anssi Lassilan suunnitelma. Hankkeessa on ollut mukana yhdeksän ammattikoulua ja ammattikorkeakoulua toteuttamassa eri työvaiheita (esim. Haapajärven metsäoppilaitos, Pikisaari, Ikaalinen, Kihniö). Kirkon sakraalikalustosta kastemalja on esimerkiksi Sari Eskelisen opinnäytetyö. Kuusaa-Jokelan kylän kansainvälinen työleiri on ollut työapuna.

Rakentamisen yhteydessä on opetettu alueen ihmisille perinteisten rakennusmenetelmien käyttöä. Perinteisen puurakentamistaidon osaamista on siirretty tuleville sukupolville. 2000-luvulla Oulun ammattikorkeakoulu järjesti 6-viikkoisen hirrenveistokurssin ammattikirvesmiehille. Kurssin 6 parasta valittiin tekemään kirkko, joista loppuun asti oli mukana kaksi ammattilaista. Myös monia perinteisiä työkaluja, kuten raamisaha, piti ensin rakentaa, jotta itse materiaalien valmistaminen voitiin aloittaa. Perinteisiä käsityötaitoja kartutettiin myös seppäkurssilla sekä pellavan käsittelyn opettelulla. Kirkkovaatteiden pellava onkin kasvatettu viereisellä pellolla. Kirkko ja sisustus on tehty käsin alusta alkaen.

Rakentamiseen saatiin paljon lahjoituksia. UPM-Kymmene lahjoitti haapapaanut, tuohen, rahaa ja toimitti kuvateoksen kirkosta. Muita merkittäviä lahjoittajia ovat olleet mm. Rautaruukki, Nordea ja Vihuri. Hirret on saatu seurakunnalta. Tässäpä vielä joitain pikkutietoja paanukirkosta vaikkapa tietovisailua varten:

- 3-kertainen paanutus (alla ruodelaudat ja välissä tuohi)
- Käsin taottuja nauvoja 52 000 kpl + 20 000 rakennenaulaa (n. 8 mk/naula). Naulat on taottu seppäkurssilla ja Virossa.
- Mustaa puutervaa tuotu mm. Kuhmosta, Piippolasta (Risto Piippo), Kannonkosken leijonilta ja Turkansaaresta. Tervaa mennyt kaikkiaan 4500 litraa. Paanujen tervaus on tehty 3-vaiheessa.
- 52 000 lohkopaanua, tuohta 500 neliometriä
- Työhön mennyt 8 ½ ammattimiehen työvuotta + talkoota 35 000 työtuntia + yhdyskuntapalveluhenkilöiden työpanos
- Salin koko 10x10 metriä, 18,5 metriä korkein kohta, katossa on kirkon ainoa ikkuna
- Piispa Olavi Rimpiläinen siunasi työmaan.

Lue lisää:

- Paanukirkon kannatusyhdistys ry <http://www.paanukirkko.fi/kannatusyhdistys.htm>
- Paanukirkko <http://www.paanukirkko.fi>

Kärsämäen Sydänmaankylä

Kärsämäellä sijaitsevan vajaan sadan asukkaan Sydänmaankylän aktiivisuus ja toiminnan monipuolisuus jaksaa aina hämmästyttää. Kylällä toimii kolme keskeistä toimijaa: Tappisarvi Oy (kiinteistöosakeyhtiö), Sydänmaan Kyläosuuskunta (liiketoiminnan pyörittäminen) ja Sydänmaankylän kyläseura ry (kylätoiminnan kehittäminen). Vierailimme iltapäivän aikana viidessä eri kohteessa ja saimme vielä kaupan päälle nähdä tv:stäkin tutun Haikku-kerhon.

Tappisarvi

Tappisarvi on kylän ”monitoimiharrastuspiste”, jossa on hirvenlihan käsittelytilat, kansalaisopiston kutomapiirin tilat (vuokralla) ja tilat kokouksia varten. Tappisarvi toimii entisen osuuskaupan tiloissa. Kun kyläkauppa loppui 1991, osti paikallinen metsästysseura kiinteistön edullisesti ja remontoi tilat. Kesällä pihalle on tehty riukuaitaa 200 metriä. Tappisarven toimintaa meille esitteli Jorma Seppälä.

Kylän toimijoiden yhteistyö konkretisoituu hyvin metsästyspalveluissa. Kyläosuuskunta myy metsästyspaketteja suomalaisille ja ulkomaisille metsästäjille ja seurueille. Metsästysseura ja Tappisarvi saavat rahaa metsästyksestä (mm. kaatolupa- ja sarvimaksut). Metsästyspakettiin sisältyvät majoitus- ja ruokapalvelut ovat puolestaan tulolähde Kyläkeskus Sykkeelle ja Sydänmaan maatilamatkailulle. Metsästyskontaktit luodaan nettisivujen, puskaradion ja hyvien kokemusten kautta.

Ulkomaalaisia metsästäjiä Sydänmaalle vetää erityisesti aitous ja erähenkisyys. Jokainen metsästäjä pääsee paikallisten mukaan ja osallistumaan metsästykseseen. Asiakas jopa haetaan passista haukulle. Myös se, etteivät palvelut ole liian valmiiksi pureskeltuja miellyttää. Ulkomaisia kävijöitä on eniten Itävallasta ja Ranskasta ja kaatokohteena ovat hirvet. Suomalaiset metsästäjät tulevat usein firmojen kautta ja metsästyskohteena ovat myös kanalinnut. Metsästyspaketit ovat kestoltaan 3-4 päivää. Osalla kävijöistä on vaimot mukana ja heille on

jatkossa tarkoitus ideoida lisää toimintaa puolukassa käynnin oheen. Paikallisten metsästäjien suhtautuminen asiaan on ollut hyvä ja vieraita odotetaan. Metsästyspakettien varaustilanne on hyvä vuosiksi eteenpäin. Matkamuistona kävijä saa mukaansa valkaistut hirvensarvet, muistot metsästysrituaaleista ja suomalaisista maisemista, jotka kiehtovat myös alppimaisemista tulevia. Metsästyspaketit pyritään räätälöimään asiakkaan toiveiden mukaan.

Lue lisää:

- Tappisarvi <http://www.jahtiin.net/metsastys/>
- Jahtiin Sydänmaalle keskustelupalsta <http://jahtiin.blogspot.fi/>

Syke-keskus

Maittavan keittolounaan nautimme Syke-keskuksella. Kyläyhdistyksen ja Sykkeen toiminnasta sekä kylän kehittämisen tavoitteista meille kertoivat Esko Vähätiitto (Sydänmaan Kyläosuuskunnan puheenjohtaja) ja Matti Viitala (Sydänmaankylän Kyläseuran puheenjohtaja).

Sydänmaan kylän historia ulottuu yli 400 vuoden päähän. Kylä rakentuu nykyisin kahdesta kylästä: Sydänmaankylästä ja Miilurannasta (joka on II MS:n jälkeen rakennettu asutuskylä). Sotien jälkeen kylässä oli asukkaita 260, nyt vajaa 100. Kylän kehittämisen punaisena lankana on uuden väen saaminen kylään.

Kylän toiminta rakentuu kolmen organisaation varaan:

- 1) Sydänmaankylän Kyläseura ry
- 2) Sydänmaan Kyläosuuskunta
- 3) Tappisarvi Oy

”Sekkaanpanijoita ja hännänheiluttajia” – kyläkirjan tekeminen 1997 oli kylän ensimmäisiä hankkeita ja käynnisti kehittämistoiminnan. Vuonna 1952 perustettu Maamiesseura ja maamiesseuran naisjaosto sekä kylätoimikunta yhdistyivät 1998 Sydänmaankylän kyläseuraksi. Jäseniä kyläyhdistyksessä on yli 100. Kyläseuran jäsenmaksu 15 e /henkilö ja 20 e/talous.

Kun koulu loppui kylältä 1996, alettiin kylällä tosissaan miettiä, mitä koulurakennukselle tehdään, kuka siinä toimisi ja kuka sitä ylläpitäisi. Päätettiin perustaa osuuskunta. Osuuskunnan tavoitteena on yhteisen hyvän tuottaminen kylälle ja tulojen saaminen kylälle. Kyläkeskus Sykkeen toiminta majoitus-, ravintola-, kokous- ja ohjelmopalveluiden tarjoajana alkoi. Syke tarjoaa majoituspaikkoja reilulle 40 hengelle. Osuuskunta työllistää nykyään vakituisesti kuusi henkilöä ja siinä on 28 osakasta.

Kolmas vaihe kylän kehittämisessä oli Tappisarvi Oy:n perustaminen ja sen mahdollistama entistä laajempi toiminta. Kaikilla kolmella toimijalla on oma hallinto ja tilinpito, mikä koetaan tärkeäksi. Nämä kolme toimintamuotoa täydentävät toistensa toimintaa ja mahdollistavat kylän kokonaisvaltaisen ja monipuolisen kehittämisen.

Kylällä on aina ollut kova tahtotila tehdä asioita. Kylällä on toteutettu 18 hanketta vuoden 1998 jälkeen. Hankkeiden bruttoarvo on noin 825 000 euroa, josta julkista rahaa 370 000 euroa ja omaa rahaa 123 000 euroa. Hankkeissa omavastuuosuus hankitaan aina pääosin omalla työllä. Kylältä saadaan hankkeisiin hyvin lahjoituksia ja onpas Haapavetinen mainostoimistokin valjastettu toimintaan mukaan. Vinkkinä talkoisiin saimme sen, että talkootyössä on tärkeää löytää kullekin sopivat työt kiinnostuksen ja elämäntilanteen mukaan. Talkoilla on aina myös oltava selkeä alku ja loppu.

Kansainvälinen toiminta on kylällä vilkasta. Kv-hankkeita on ollut neljä (Savusaunan teko Irlantiin, kv-seminaarin järjestäminen, Kuningattaren niittymaja sekä EVS-koordinaattori). EVS-vaihtoa on tehty nuorten ohella myös seniorivaihtona (yli 50-vuotiaat). Berliinin joulumarkkinoilla on käyty myymässä Kairanmaan hirvimakkaraa. Ystävyyskylät löytyvät Irlannista, Saksasta ja Hollannista.

Tällä hetkellä käynnissä olevia hankkeita ovat Syrjäkylillä enemmän kuin missään nuorille – hanke ja Luonnon syli-hanke. Nuorten hanke kattaa Miilurannan, Saviselän ja Sydänmaankylän ja hankkeen tavoitteena lisätä mm. lasten ja nuorten toimintaa kylillä ja ottaa toimintaan mukaan myös luonto ja eläimet. Hanketta vetävä Seija Raudaskoski esitteli hanketta. Hanke toteutetaan yhdessä lasten ja aikuisten kanssa ja sillä halutaan uudenlaisen yhteisöllisyyden kautta vastaamaan tekemisen puutteeseen. Hankkeen aikana on toteutettujen kerhojen aiheita olleet mm. äitienpäivän kakut, eräkerho, liikunta, lennokit, kokkaus, puutarha, seikkailu. Myös lasten kesälomien ajaksi on järjestetty toimintaa. Yhdessä on suunniteltu myös retkeä Piispalan nuorisokeskukseen. Lasten käyttöön on annettu tiloja ja lapset on otettu mukaan myös päätöksentekoon ja nuoria palkattu kerho-ohjaajiksi 4H-mallin mukaan. Avain asioita toiminnan kehittämisessä ovat kyläseurojen oma tahtotila, koulujen kanssa tehtävä yhteistyö.

Käynnissä olevan Luonnon syliin hankkeen tavoitteena on puolestaan Sydänmaankylän ympäristön luontoinfran kehittäminen. Hankkeessa on mm. rakennettu esteettömän kulun invalaavu, jonne pääsee autolla lähelle.

Kylän mottona voi pitää: "Kun uskoo yhteiseen toimintaan, saa pienikin porukka paljon aikaan".

Tapahtumien koetaan tuovan kylään monenlaista yhteistä hyvää. Kylän tapahtumatarjonnasta on hyvänä esimerkkinä Lumenviestämisen SM-kisat. Kylä valitsee myös Ulkosydänmaalaisen, muualla asuvan henkilön, joka on edistänyt tahollaan kyläasiaa. Kyläsuunnitelman nimi on osuvasti "100 lasissa: 2007–2013". Neljä kertaa vuodessa ilmestyy kylälehti Sydänkäpynen (painosmäärä 200). Kyläkirje Käpynen jaetaan postilaatikoihin tarpeen mukaan, kun on ilmoitettavaa esimerkiksi tapahtumista. Kylälehteä tehdään omin voimin, myös kylän nuoret tekevät siihen juttuja.

Kylän tulevaa toimintaa on kyläsuunnitelman päivittäminen uutta EU-ohjelmakautta varten. Lähivuosina panostetaan hanketoimintaan, viestintään sekä yhteistyöhön ja verkostoitumiseen. Pienitalo preerialla henki ja arvopohja siis elävät jatkossakin. Vuoden 2014 kyläpäivät pidetään muuten Sydänmaankylällä.

Sydänmaankylä luottaa myös ite-taiteeseen ja luovuuteen. Lasten maalaamat katuharjat tekivät hyvin kauppansa. Lumi, puu, sementti ja routa näkyivät luovina elementteinä joka puolella kylää, puuveistoksina, rakennelmina ja Tappisarven pihalle rakenteilla olevana betonisena nimikkohirvipatsaana.

Lue lisää:

- Sydänmaankylän Kyläseura ry <http://www.jahtiin.net/kylaseura/>
- Kyläkeskus Syke <http://www.jahtiin.net/kylakeskus/>
- Pari numero Sydänkäpynen lehdestä löytyy osoitteesta (löytyy juttua myös kuningattaren niittymaja-hankkeesta):
http://www.jahtiin.net/kylaseura/index.php?option=com_content&view=article&id=14&Itemid=20
- EVS-nuorisovaihto <http://www.nuorisovaihto.fi/vapaaehtoistyö/european+voluntary+service+evs/>
- Osuuskunnan perustamisopas <http://www.pellervo.fi/tuotteet/kirjaesite.htm>
- Tukityöllistämisestä, palkkatuesta ja työllistymisestä saat lisätietoa oman alueesi työvoimatoimistolta.

Kyläkiertros: Invalaavu, Highlander laidun ja Kivisaaren kosteikko

Seija Raudaskoski esitteli meille kylää bussikiertoksella. Invalaavuun tutustumisen jälkeen meitä olivat odottamassa Haiku-kerhon tytöt vasikoineen. Haiku-kerho on oiva esimerkki omaehtoisesta kerhotoiminnasta, jota kylissä kannattaa tehdä. Ryhmä on esiintynyt mm. lasten maatalousnäyttelyssä.

Tämän jälkeen ryhmämme jakaantui kahtia ja osa kävi tutustumassa Eero Raudaskosken opastuksella traktorikyydillä Highlander-laitumeen ja sen pitkäsarvisiin asukkeihin. Sydänmaan maatilalomat tarjoaa matkailupalveluita ja vierailuja luomukarjatilallaan. Jorma Seppälä puolestaan esitteli toiselle ryhmälle Kivisaaren kosteikkoa. Kosteikko on perustettu Metsävirku-hankkeessa vuonna 2000. Kosteikko palvelee metsästyspalveluita. Kosteikkoa kunnostetaan ja aluetta laajennetaan metsästyksessä saatavilla maksuilla. Kosteikkovirku-hankkeessa alueelle tehtiin kota ja eräaiheinen polku.

Lue lisää:

- <http://sydanmaanmaatilalomat.net>

Erkkisjärven ulkoilukeskus Nivalan Sarjankylä-Erkkilässä

Erkkisjärven 2-vuotinen ulkoilukeskus-hanke on hyvä esimerkki kylän ja kunnan välisestä yhteistyöstä ja koko kylää yhdistävästä hankkeesta. Hanketta meille esitteli Ari Eteläniemi. Paikalla oli myös Sarjankylän-Erkkilän kehitysosuuskunnan puheenjohtaja Ossi Erkkilä ja ulkoiluhankkeen sähköasioista vastannut Eero Juola. Makoisten kahvien lomassa saimme katsella kuvasarjaa hankkeen eri vaiheista.

Hanke on lähtenyt liikkeelle selkeästä tarpeesta ja vanhempainyhdistyksen aloitteesta. Koulun piha-alueen leikki- ja pelivälineet olivat huonossa kunnossa ja alueen tiejärjestelyt eivät olleet kaikkein turvallisimmat. Nivalan kaupungin kanssa tehtiin sopimus siitä, että kylä toteuttaa hankkeen alueen parantamiseksi. Nivalassa oli jo ollut kaksi vastaavaa hanketta (Junttilan koulu ja Järvelän koulu), joihin käytiin tutustumassa. Kaupungin kanssa tehtiin 10 vuoden vuokrasopimus hankkeen kohteena olevasta maa-alasta.

Leader-hanketta varten piti olla juridinen toimija. Silloin muistettiin, että kylälle on perustettu 1992 kehitysosuuskunta kylän ja elinkeinon kehittämiseksi ja osuuskunnan toiminta käynnistettiin uudelleen. Osuuskunnassa on nyt 80 jäsentä ja hallituksessa 6 jäsentä.

Hankkeen toteuttamista ja yksittäisen henkilön työmäärän säätelemistä varten osuuskunnan hallitus määräsi hankkeelle 24 vastuuhenkilöä, joilla kullakin on oma vastuualue oman osaamisen mukaan. Hankkeelle perustettiin vastuuryhmät esim. sähkötoille, eri rakenteiden tekemiselle, talkookahvituksille ja maansiirtotöille. Ryhmän vastuuhenkilö kokoaa talkooryhmän itselleen, huolehtii hankinnoista hankevastaavan kanssa, tilaa talkookahvit, huolehtii talkoopäiväkirjan pitämisestä ja huolehtii oman vastuualueen rakentamisesta ja toteutumisesta suunnitellusti. Vastuualueita on jaettu hankkeen aikana tarpeen mukaan pienempiin osiin.

Vastuuhenkilöt koulutettiin hankkeen alkaessa. Koulutuksella varmistettiin, että kaikki tuntevat toisensa. Koulutuksessa käytiin läpi turvallisuusasioita, koska toimitaan koulualueella. Myös omasta jaksamisesta muistutettiin. Yksittäisen vastuuhenkilön toimenkuvaan ei paneuduttu. Se, että hankkeella on yksi palkallinen henkilö, on mahdollistanut hankkeen nopean toteuttamisen.

Työt käynnistettiin riskillä, mutta ELY-keskuksen päätös saatiin ennätysellisessä 2 viikossa. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 100 000 euroa, josta tukea 75 000 euroa. Talkootyötä on tehty yli 100 000 euron edestä, josta konetalkoota 25 000 euron edestä. Konetyö on löytynyt pääosin kotikylältä. Omarahoitusta on pitänyt kerätä reilun 6000 euron edestä. Omarahoituksen keruu on onnistunut hyvin. Tavoitteena oli saada kokoon 5000 euroa kahtena vuonna, mutta nyt kasassa on yli 16 000 euroa. Omarahoitusta on saatu kasaan mm. myymällä kyläläisille pihakoivuista tehtyjä klapeja, lahjoituksista, maa-aineisten myynnistä ja erilaisista keräytempauksista esim. metalliromun keräys. Myös mainoksia on saatu myytyä tulevaan jääkiekkokaukaloon. Kustannusarvio on jäämässä 10 000 euroa vajaaksi ja suunnitelmissa tehdä alueelle vielä kivilajipuisto.

Hanke on yhdistänyt kyläläisiä, mikä on näkynyt mm. talkoiden suosiona. Talkoissa on ollut parhaimmillaan yli 50 henkeä. Hankkeen aikana on järjestetty kolmet isot talkoot, minkä lisäksi vastuuhenkilöillä on ollut omat talkooryhmät. Talkoita varten otettiin vastuu- ja oikeusturvavakuutus kymmenen hengen ryhmävakuutus sekä erillinen vakuutus isoille yli 50 hengen talkoille.

Hanketta ideoitaessa kyläläisiltä kyseltiin lisäideoita ja sitä kautta mm. rannan kehittäminen tuli hankkeeseen mukaan. Alue on tehty jo melkein valmiiksi, vaikka hanke aloitettiin heinäkuussa 2012. Alueella on ehditty kunnostaa parkkipaikka ja leikkipaikka, tehdä linja-autoille uusi pysähdyspaikka, uusi tieyhteys rantaan, jääkiekkokaukalon pohjatyöt ja lentopallokenttä sekä lintutorni, rantaterassi, grillikatot ja istuinryhmät.

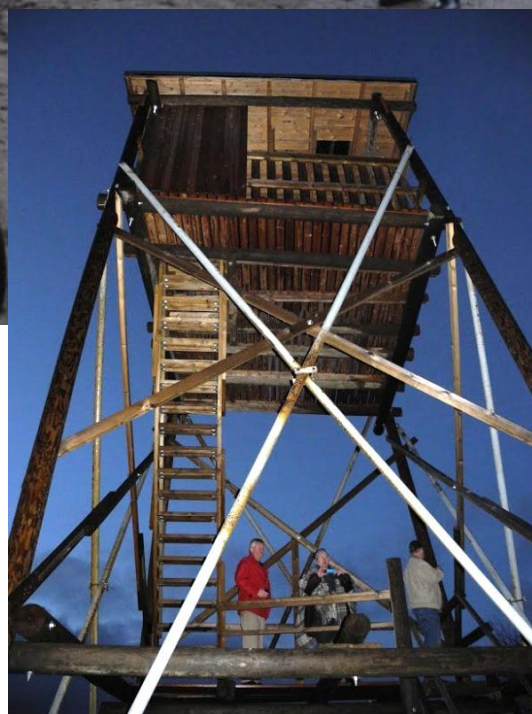
Osa koulun pihalta kaadetuista puita on hyödynnetty rakentamisessa. Mutta vielä työsarkaa on. Kaukalo on tulossa alueelle ennen talvea. Keväällä 2013 alueelle tulee vielä istutuksia (esim. puulajipuisto suomalaisista

puista oppimispoluksi koululaisille), rantapolku ja infotauluja. Rannalle tulee myös beachvolley-kenttä. Tulevaisuuden haaveena on saada isompi liikuntahalli koulun viereen ja pihasuunnitelmilla sille onkin tehty aluevarausta. Hanke tulee siis saamaan jatkoa.

Alueen huolto- ja kunnossapitotyöt on tarkoitus saada Nivalan kaupungin vastuulle. Aluetta ja laitteita on tarkoitus vuokrata koulun käyttöön. Kyläläisille alueen käyttö on ilmaista. Paikallis- ja aluelehdet ovat olleet tärkeitä positiivisen hengen luomisessa. Hankkeesta on tiedotettu myös postilaatikkokäkeluun, nettisivuilla ja sähköpostein. Tiedottamista varten kylä jaettiin 8 postitusryhmän kesken (20 postilaatikkoa/jakaja).

Kylässä on 220 taloutta ja 600 asukasta. Koululla on noin 60 oppilasta (1-6 luokat). Kylällä ei ole kauppaa. Koulu toimii kylätalona.

Idea: Koululaisten kukkapenkit = jokainen oppilas saa oman kukkapenkin, jota hoitaa kuuden vuoden ajan.

Lue lisää:

- Sarjankylä-Erkkilän kotisivut <http://www.sarjankyla-erkkila.fi/>
Sivuilta löytyy tietoa mm. Sarjakylän-Erkkilän Kehitysosuuskunnasta ja Erkkisjärven Ulkoilukeskuksesta (hankesuunnitelma ja asemakuva alueesta)
- KJL-Studio on tehnyt dokumentin kekritapahtumasta ja hankkeesta nettiin <http://www.youtube.com/watch?v=Nj2WJ8llomg>

PALAUTELOMAKE

Toimivat kylät – opintomatka 4.11.2012

	Hyvä ☺	Ok ☹	Huono ☹	Kirjallista palautetta voit antaa tähän
Aikataulu	9 kpl	5 kpl		
Ajankohta	12 kpl	2 kpl		<ul style="list-style-type: none"> • Sopiva siinä mielessä, että pihahommia ei kotonakaan juuri ole.
Vierailukohteet	11 kpl	3 kpl		<ul style="list-style-type: none"> • Todella mielenkiintoiset kohteet • Oikeat kohteet! • Hyvin valittu • Erinomaiset
Päivän sisältö / esittelyt	11 kpl	3 kpl		<ul style="list-style-type: none"> • Tosi hyvät esitykset • Ennakkotietoa retken varustuksesta (vaatetus)
Ruokailu ja kahvit	13 kpl	1 kpl		<ul style="list-style-type: none"> • Herkullisia olivat, kiitokset kokeille!
Tiedottaminen	5 kpl	9 kpl		<ul style="list-style-type: none"> • Ihmettelin, ettei niin hyvällä tiedottamisella ole auto täynnä.

Mitä jäit kaipaamaan?

- Näitä ihmisiä
- villahousuja
- Yhdelle päivälle aivan tarpeeksi ohjelmaa

Ehdotuksia seuraavista opintomatkakohteista

- Rovaniemi/Thaimaa
- Hailuoto: emutila
- Kainuun suuntaan: Lähiruoka, Luomuviljely, Luonnontuotteiden jalostus ja markkinointi

Kiitos palautteesta!